

Mély-ég objektumok

február - március

Balázs József (Budapest)	1
Baráth Attila (Ajka)	3
Berente Béla (Kocsér)	3
Csiszár Tibor és Csiszár Tiborné (Pécs)	3 (fotó)
Dóczi Ottó és Lévai Sándor (Budapest)	6 (fotó)
Fidrich Róbert (Bakonycsernye)	1
Glász Gábor (Környe)	2
Kovács Zsolt (Vecsés)	3
Laczkó Attila (Sülysáp)	3
Molnár Zoltán (Torda, Ro)	2
Papp Sándor (Kecskemét)	5
Sápi Csaba (Lajosmizse)	2
Szauer Ágoston (Pápa)	1 + 1 fotó
Vaskúti György (Vaskút)	3

Összesen 16 észlelő 29 vizuális megfigyelése és 10 fotója érkezett be feldolgozásra.

A tavasz beköszöntével látványosan megnőtt a mély-ég észlelők és észlelések száma. A mély-ég rovatba azoknak az észlelőknek megfigyelései kerülnek, akik gondos, becsületes munkát végeznek és adataik feldolgozhatók. Nem szabad elhallgatni azonban azt sem, hogy nem minden mély-ég észlelő dolgozik tisztességes eszközökkel. Országunk keleti feléből olyan "észleléseket" kaptunk, amelyeknek a legnagyobb jóindulattal sincs köztük a távcsőbe nézéshez. Ezekre az "észlelésekre" - az előbb mondottak fényében - nem hozható fel mentésül az sem, hogy gyakorlatlan megfigyelők produkálták őket. Ha a korrektül dolgozó amatőrök szerepelnek a rovatban, akkor azok is megérdemlik a nyilvánosságot, akik nem ezt az utat járják. Rovatunk végén - intő példaként - ilyen megfigyeléseket közlünk az számára, akik íróasztal mellett próbálkoznak észlelések "összehozásával". A nevek közlésétől ezúttal eltekintünk, a jövőben azonban nem leszünk ilyen liberálisak azokkal, akik hasonló "észlelésekkel" jelentkeznek. Természetesen másként ítéljük meg a jószándékú "félreészleléseket", tévedéseket elkövető észlelőket, hiszen ilyesmi bárkivel előfordulhat.

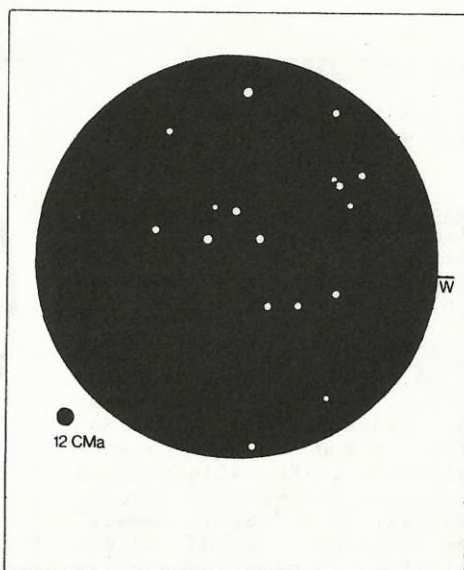
M 41 CMa

Glász Gábor 15x50 B
Molnár Zoltán 20x50 L
Sápi Csaba 6,0 L

15x50 B: fényes, nem szabályos kör alakú halmaz. Pere-me kissé ködös, közepe felé kis sűrűsödést mutat, mely körül 6-7 csillag bontott.

20x50 L: nagyon kiterjedt, majdnem elfoglalja az egész látómezőt. Részben bontott, a halmaz D-i nyúlványa fényesebb csillagokból áll.

6,0 L, 20x: a magot alkotó csillagok jól láthatók a holdfény ellenére is, ezek 8^m körüliek lehetnek. A halmaz DK-i részén van egy fényes csillag is, a 12 CMa.

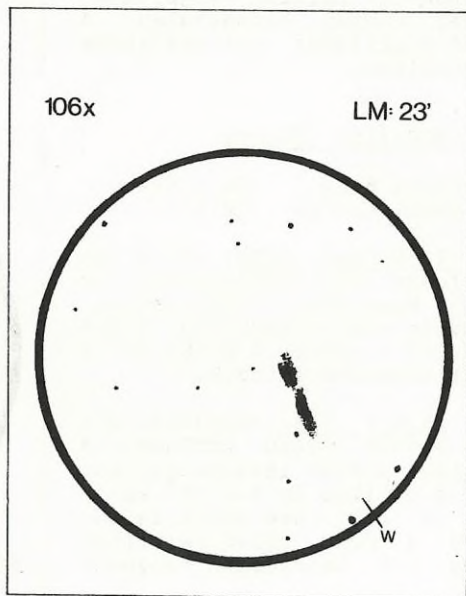

M 82 (NGC 3034) GX UMa

Berente Béla 20,0 Cass.
Papp Sándor 24,4 T

20,0 Cass. 150x: nagyon szép látványt nyújt ez a fényes, hosszúkás galaxis. A gx-t nagyjából középtájon sötét porsáv szeli ferdén ketté. Ettől NY-ra fel-felvillan egy halvány csillag a köd felületén. A galaxis É-i része kissé rövidebbnek látszik a D-inél. A köd kis fénypálcikának látszik a 15x80-as keresőben.

24,4 T 106x: Első pillantásra jól látszik a galaxist kettéválasztó porsáv, ahol a köd kissé el is vékonyodik. Feltűnőek a galaxisban látható intenzitásváltások.

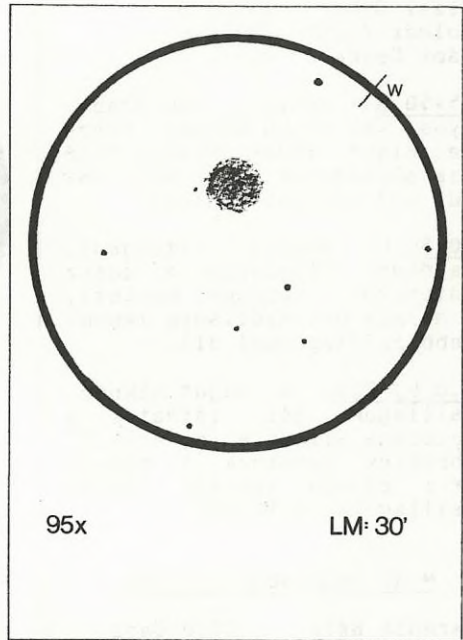

M 97 (NGC 3587) PL UMa:

Laczkó Attila   20,0 T
Papp Sándor   24,4 T

20,0 T 95x: halvány, korong alakú planetáris. Nem sikerült rajta felfedezni a "bagoly szemeit", teljesen homogén fényeloszlású.

24,4 T 48x: nagy, diffúz ködcsomó, első látásra is kissé ovális, de inkább amorf alakú, szürkés felülettel. 74-120x: a köd felületére koncentrálva EL-KL váltogatással csakugyan érzékelhető inhomogenitás, de a "bagoly szemei" nem láthatók. A köd pereme melletti 13 magnitúdós csillag biztosan látszik, de a központi csillag megpillantása nagyon bizonytalan. A köd ovalitását 4:5 arányúnak becsültem.

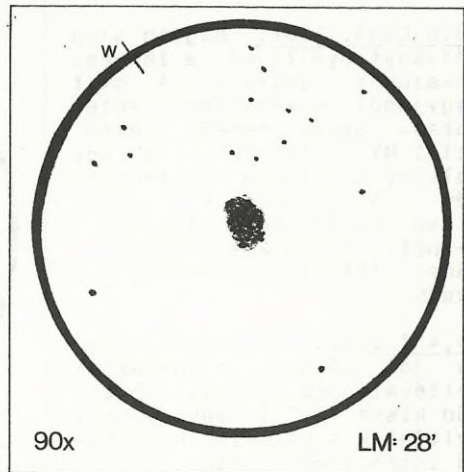

NGC 2158 NY Gem

Berente Béla   20,0 Cass.
Vaskúti György   20,0 T

20,0 Cass. 150x: kb. 4'-es halvány kis halmazocska az M 35 közelében. Felbontatlan, enyhén ovális ködösség, a halmaz NY-i szélén 4-5 kb. 12^m-s csillagocska látszik.

20,0 T 90x: nagyjából 2'-es félkör alakú ködösség. A halmaz szélén látszik egy kb. 9^m-s csillag és 3-4 11^m körüli is. 140x: nem sokat változik a kép, talán felvillan még 1-2 halványabb fénypont is.

A beküldött mély-ég fotók közül ki kell emelni Dóczi Ottó és Lévai Sándor Orion-köd felvételét, melyet jelen számunk borítóján közlünk.

Csiszár Tiborék is legalább ennyire szép fotókat küldtek. Ők színes anyagra dolgoztak, kézi vezetéssel. Felvételeik közül ki kell emelni azt, amelyet az NGC 281 Cassiopeia-beli emissziós ködről készítettek 2,8/135-ös teleobjektívvel Tokyocolor HR 100-as filmre, 18 perces expozícióval. A fotón jól látszik a 7,7 magnitúdós, kékesfehér csillagot övező halvány vörös ködösség. A ködben vagy a ködre vetülve kb. 15 csillag látszik.

Végül lássunk egy-két (nem követendő!) példát - név nélkül - a bevezetőben már említett elítélendő "észlelési" gyakorlat "eredményeiből".

NGC 2158 NY Gem: "Könnyen megtalálható, mivel csak kb. 1/2 fokra délnyugatra van az M 35-től. Az M 35-től eltérően homályos csillagokból áll. Fényesebb csillagai becslésem szerint kb. 16 mg-júak." (15 cm-es tükörrel!!)

És most lássuk, mi olvasható erről az objektumról a Tuboly Vince szerkesztésében megjelent Mély-ég csodák c. füzet 17. oldalán: "Elég könnyű megtalálni, mivel csak kb. 1/2 fokra DNY-ra van a kiemelkedő M 35-től. Szomszédjától eltérően a 2158 homályos csillagokból áll. Fényesebb tagjai kb. 16 mg-sak..." Ettől a tényleg amatőrtől további három, az említett füzetből kimásolt "észlelés" érkezett. És egy másik szomorú példa:

Z 84 PL Crv 30,0 T 75x: "A szuper égnek köszönhetően sikerült megpillantanunk. A fényessége a Sky Catalog 2000 szerint (sic!) 14,5, de szerintünk 14,3 reálisabb érték, a láthatóságot figyelembe véve. Az R Crv változó csillag körül két homályos "lebeny". Annak ellenére, hogy rendkívül halvány, mintha szálás szerkezetet mutatna. Ha sokáig nézi az ember, hajlamos rá, hogy a két lebenyt szimmetrikusnak lássa. A két folt PA 50/230 irányban helyezkedik el. Az R Crv alig zavar." (Az LM-rajz mellékelve!)

A szövegben első olvasásra is felfedezhető néhány ellentmondás, s talán nem is kell említeni, hogy a Z 84 nincs benne a Sky Catalogue 2000-ben - a fantázia szüleménye!

BERENTE BÉLA